

N:o 2.

Ank. till Riksd. kansli den 19 februari 1894, kl. 2 e. m.

Konstitutionsutskottets memorial, i anledning af olika meningar mellan Kamrarne, till hvilket utskott en motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om upphäfvande af föreskrift i 27 § disciplinstadgan för krigsmagten bör hänvisas.

Uti en inom Andra Kammaren väckt motion (n:o 74) har herr J. Bengtsson föreslagit, att Riksdagen ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t upphäfva föreskriften i 27 § disciplinstadgan för krigsmagten af den 7 oktober 1881 om afsändande af bestraffadt manskap, som tillhör värfvad trupp, till värfvade arméns disciplinkompani.

Sedan denna fråga blifvit af Andra Kammaren till lagutskottets behandling hänvisad, men lagutskottet, på sätt af dess memorial n:o 2 inhemtas, enär den i motionen väckta frågan icke kunde hänföras till »allmän» civil-, kriminal-, kommunal- eller kyrkolag och således icke fölle inom omfånget för lagutskottets i 53 § regeringsformen och 42 § riksdagsordningen utstakade verksamhet, återlemnade motionen till Andra Kammaren, så har denna Kammare, enligt hvad utskottet tillhandakommet protokollsutdrag för den 9 innevarande februari utvisar, beslutat att åter-

förvisa motionen till lagutskottet, hvaremot Första Kammaren, enligt protokollsutdrag för den 7 i samma månad, förklarar, att motionen vore af beskaffenhet att höra till behandling af tillfälligt utskott. Då således olika meningar mellan Kamrarne uppstått, till hvilket utskott motionen bör hänvisas, åligger det, jemlikt § 38: 3 riksdagsordningen, konstitutionsutskottet att derom besluta.

För frågans utredning får utskottet till en början erinra, att år 1882 rätt att gemensamt med Konungen stifta kriminallag för krigsmagten tillades Riksdagen, och att i sammanhang dermed genom ändrad lydelse af § 42 riksdagsordningen lagutskottets befogenhet utsträcktes till att meddela utlåtande öfver de från Kamrarne dit hänvisade förslag till stiftande, ändring, förklaring eller upphäfvande af sådan kriminallag.

I disciplinstadgan af den 11 juni 1868, hvilken gälde före den nuvarande, fans en bestämmelse, likartad med den i motionen afsedda, intagen bland föreskrifterna »Om disciplinstraffen». Deraf torde framgå, att, enligt den äldre disciplinstadgan, den nu ifrågavarande påföljden ansågs böra hänföras till dessa straff, men då Konungen den 7 oktober 1881 i administrativ ordning utfärdade ny strafflag och disciplinstadga för krigsmagten, bibehölls fortfarande bestämmelsen derom i sistnämnda författning, oaktadt den hufvudsakligaste delen af de i 1868 års disciplinstadga under ofvan omförmälda rubrik upptagna föreskrifter infördes i den nya strafflagen, och disciplinstraffen således numera lära falla inom omfånget för kriminallagstiftningen. Att ifrågavarande bestämmelse bibehölls i disciplinstadgan synes desto anmärkningsvärdare, som densamma icke kan innefattas bland de föreskrifter, hvilka, enligt strafflagen för krigsmagten, Konungen eger att ensam utfärda.

Äro redan dessa förhållanden egnade att väcka tvifvel derom, huruvida icke förevarande stadgande är af kriminallags natur och förty rätteligen bort införas i den nya strafflagen, vinna dessa betänkligheter ökad styrka vid granskning af bestämmelserna angående de fall, i hvilka påföljden inträder, samt sjelfva beskaffenheten deraf. Densamma kan nemligen drabba endast sådan, till värfvad trupp hörande person af manskapet, hvilken, efter att minst tre gånger hafva undergått bestraffning efter strafflagen för krigsmagten, beträdes med förseelse, som skall försonas med straff enligt samma lag, samt påtagligen icke, under förblifvande vid truppen, skulle kunna återföras till sin tjenstepligt. Häraf framgår, att denna åtgärd måste anses som en nödfallsutväg, hvilken användes allenast i fall af synnerligen svår beskaffenhet. Beträffande påföljdens art torde svårligen kunna bestridas, att densamma

ej allenast innebär så betydande inskränkningar i disciplinsoldatens rätt att föfoga öfver sin person och egendom, att den öfvervägande eger karaktären af frihetsstraff, utan äfven för den, som drabbas deraf, faktiskt medför en synnerligen menlig minskning i medborgerligt anseende.

Utskottet har af dessa skäl ansett tydligt, att ifrågavarande föreskrift är af kriminallags natur och icke utgör allenast en ordningsbestämmelse. En motsatt mening torde vara desto betänkligare, som de allmänna föreskrifterna angående tvångsarbete, hvilka innefattas i lagen angående lösdrifvares behandling den 12 juni 1885, ligga inom omfånget för Konungens och Riksdagens gemensamma lagstiftningsmagt.

På grund häraf har utskottet funnit

motionen vara af beskaffenhet att, jemlikt § 42 riksdagsordningen, böra af lagutskottet behandlas;

hvilket utskottet får för Riksdagen tillkännagifva.

Stockholm den 19 februari 1894.

På utskottets vägnar:

O. BERGIUS.

Reservationer:

af herrar *Bergius, von Strokirch, friherre Wrangel von Brehmer, Alin* och *Helander*, som yttrat:

Enär det ifrågavarande stadgandet i 27 § disciplinstadgan för krigsmagten, hvilket tillkommit i administrativ ordning, icke är af beskaffenhet att kunna anses utgöra någon del af kriminallagstiftningen för krigsmagten och förty, jemlikt § 87 regeringsformen, tillhöra Konungens och Riksdagens gemensamma lagstiftningsmagt, utan är att betrakta som en ordningsföreskrift, angående hvilken Konungen allena eger besluta, hafva vi funnit, att motionen, jemlikt § 37 riksdagsordningen, bör af tillfälligt utskott behandlas;

af herr *Gustaf Berg*, hvilken anført:

Då till lagutskottets behandling endast höra sådana lagstiftningsfrågor, som falla under Kongl. Maj:ts och Riksdagens gemensamma lagstiftningsrätt; *då* till dessa frågor icke kan hänföras det uti ifrågavarande motion väckta förslag om ändring uti disciplinstadgan för krigsmagten, hvilken stadga utgör en af Kongl. Maj:t uti administrativ väg beslutad förordning; *och då* motionen, öfver hvilken Andra Kammaren funnit utskotts yttrande erforderligt, icke heller hörer till annat ständigt utskott än lagutskottet, har jag på grund af stadgandet uti 37 § riksdagsordningen för min del ansett, att konstitutionsutskottet bort besluta, att motionen skulle till tillfälligt utskott hänvisas;

af herr *Unger*, som ansett, att memorialet bort hafva följande lydelse:

Enär herr Jöns Bengtssons förevarande motion innefattar hemställa angående förändrade stadganden i fråga om värfvadts manskap *sedan* det är vordet ur rullorna utstruket, och motionen följaktligen angår sådan del af krigslagarne, som eger tillämpning till medborgare *utom* krigsstaten, alltså och då slika stadganden, jemlikt 42 § riksdagsordningen, böra under civil- och kriminallag förstås, finner utskottet skäligt besluta,

att motionen skall till lagutskottet hänvisas;

samt af herr *Nyström*, som instämt i herr Ungers motivering såsom tillägg till den af utskottet anförda.

Herr *Samzelius* har velat tillkännagifva, att han till följd af annat, utaf Riksdagen honom lemnadt uppdrag varit förhindrad att deltaga i slutliga afgörandet af ärendet.

Herr *Boström* har velat anmäla, att han ej deltagit i ärendets behandling inom utskottet.